



# LUÍS

# FOIX

UNA  
MIRADA  
ANGLESA

Columna

Pròleg de Carles Casajuana

LLUÍS FOIX  
UNA MIRADA  
ANGLESA

Pròleg de Carles Casajuana

Columna

COL·LECCIÓ CLÀSSICA  
PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2021  
© LLUÍS FOIX, 2021  
© DEL PRÒLEG: CARLES CASAJUANA, 2021  
FOTOS DEL PLEC INTERIOR: ARXIU PERSONAL DE L'AUTOR  
MAQUETACIÓ DEL PLEC DE FOTOS: AUSTRALIA COMUNICACIÓ  
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.  
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA  
ISBN: 978-84-664-2588-9  
DIPÒSIT LEGAL: B. 21.192-2020  
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62  
  
[www.columnaedicions.cat](http://www.columnaedicions.cat)

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, [www.cedro.org](http://www.cedro.org)) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra ([www.conlicencia.com](http://www.conlicencia.com); 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

## Índex

|   |     |
|---|-----|
| <i>Pròleg de Carles Casajuana</i> . . . . .       | 9   |
| 1. Un vell luxe . . . . .                         | 13  |
| 2. Hampstead, un barri enigmàtic . . . . .        | 21  |
| 3. Les elits i la llengua franca . . . . .        | 33  |
| 4. Aquell Fleet Street . . . . .                  | 41  |
| 5. L'art, la Monarquia i el pare Tàmesi . . . . . | 57  |
| 6. Visions elegants dels crims . . . . .          | 67  |
| 7. Un imperi buidat i esgotat . . . . .           | 75  |
| 8. Una tribu de miserables . . . . .              | 85  |
| 9. Els «tories», el partit més antic . . . . .    | 95  |
| 10. La memòria i les plaques blaves . . . . .     | 107 |
| 11. L'art de la decadència . . . . .              | 115 |
| 12. La febre de l'hort . . . . .                  | 123 |
| 13. Conspiracions de la Transició . . . . .       | 133 |
| 14. Sherlockians i holmesians . . . . .           | 151 |
| 15. Una petjada que perdura . . . . .             | 159 |
| 16. Els coloms missatgers . . . . .               | 169 |

|   |     |
|---|-----|
| 17. La travessa militar de l'Himàlaia . . . . . | 181 |
| 18. Històries de cementiris . . . . .           | 191 |
| 19. La veu de Londres . . . . .                 | 205 |
| 20. La fascinació africana . . . . .            | 223 |
| 21. Una certa nostàlgia. . . . .                | 251 |
| <i>Agraïments</i> . . . . .                     | 265 |

*Un vell luxe*

**H**e vist moltes coses de prop. I les he escrites pensant que la meua visió era fixa, inalterable, definitiva. Amb el temps m'he adonat que només eren pinzellades impressionistes, primerenques, periodisme imprecís de primera mà. Vaig cobrir en directe l'elecció de Margaret Thatcher destacant que per primera vegada una dona arribava al 10 de Downing Street. Era l'any 1979. El novembre de 1980 ressaltava de Ronald Reagan que era un actor mediocre que guanyava les eleccions als Estats Units. Escrivia el que veia però sense entendre el que passava. Thatcher serà recordada per una frase que resumeix el pensament d'aquella revolució: «No existeix la societat, sinó els individus». Aquesta idea fou incorporada a l'ideari de Ronald Reagan al cap d'un any i ha estat assimilada per demòcrates i republicans, per la

dreta i l'esquerra europees, fins al punt que Tony Blair i la seva Tercera Via havien copiat punts clau del thatcherisme. Ningú va saber veure en un primer moment que aquella forta ventada conservadora ens va portar als corrents populistes de diversos signes dels nostres dies. Les primeres impressions en el periodisme són imprescindibles, però sovint només són un croquis desdibuixat de la realitat. Unes pinzellades inacabades.

Mirat des d'avui, aquelles dues victòries signifiquen un gir històric de grans magnituds, una metamorfosi de l'ànima occidental que posaria l'individualisme per damunt de qualsevol altra consideració social i política. Començava una revolució conservadora i ningú en preveia les conseqüències. Les revolucions conservadores han estat poc sorolloses a Anglaterra. Però han estat pràctiques i han perdurat.

Els anglesos mai s'han fiat de la Revolució Francesa de 1789. El seu analista principal, Edmund Burke, la trobava precipitada, descontrolada i excessivament idealitzada. S'havia forjat en els ambients il·lustrats i enciclopedistes que es trobaven al cafè Le Procope de París, a la Rue de l'Ancienne-Comédie, on encara avui et serveixen a les taules on havien menjat Voltaire i Rousseau, Diderot i Benjamin Franklin, i també alguns dels federalistes que inspiraren la Constitució dels Estats Units. Anglaterra ja havia fet la seva pròpia

Revolució Gloriosa de 1688, menys sorollosa i més experimental.

Van tallar el cap a reis però la seva monarquia és la més consolidada del món. Les dinasties canvien, els reis abdiquen, les entranyes més íntimes de la família reial s'esbandeixen en l'inesgotable sensacionalisme de la premsa groga. És igual. Com més criticats, més reverenciats. Ho deia el rei Faruk d'Egipte en comentar que arribarà un dia que només hi haurà cinc reis, els quatre de la baralla de cartes i el rei o la reina d'Anglaterra. Una certa desconfiança de les abstraccions és el que ha proporcionat a la història anglesa una llarga experiència de tolerància, d'irònica immunitat a tot allò que pot semblar definitiu. George Steiner ho definia com una salvadora indiferència. S'ha dit que són un poble que creu en la naturalesa assenyada, equilibrada i empírica de les seves vides, una gent que fuig de les teories i les ideologies i que té una capacitat innata per no sacrificar els humans en l'altar de les abstraccions i els ideals. Quan pega, pega fort, sense misericòrdia i sense miraments, malgrat que quan un anglès va pel món ho fa com un senyor caminant pel seu jardí sense trepitjar les flors.

Hi ha un punt de medievalisme en la societat anglesa que ha sabut combinar el vell amb el modern. És un país que guarda les coses antigues, li agraden els polítics amb experiència, arrugats per l'edat o pels es-



càndols que conviuen amb una gran naturalitat en una democràcia madura. Cap poble és tan sensible a la bellesa amb què el temps adorna les coses. En definitiva, són conservadors perquè tenen molt per conservar. Les llibreries de vell són museus de la història imperial britànica. Cada cop que es buida una casa, els llibres no es mouen del barri i s'amunteguen en llibreries que els encabeixen de qualsevol manera. No hi ha lloc per a tants volums sense amo. Cal transitar amb cura per les llibreries de vell per tal de no ensopegar amb alguna edició de clàssics o moderns gastats i atrotinats. Encara avui conservo velles edicions de Shakespeare o de Dickens, de memòries de polítics o de viatgers, de poetes i d'escriptors, perfectament rel·ligats, de tapa dura, datats fa més de cent anys. Les grans capitals europees són el que han estat els seus llibreters i els seus editors. Naturalment, també els seus escriptors. I, per damunt de tot, els lectors que han passat hores devorant pàgines i pàgines de tota mena. La cultura, en bona part, és el que s'ha llegit.

Miquel Batllori, un savi jesuïta traspasat fa uns anys, no s'atrevia a fer unes memòries. Però posava en boca d'un suposat filòsof francès la idea que l'autèntica aristocràcia és la d'aquells que en algun moment de la seva vida han llegit de forma desmesurada. No consta el nom d'aquest filòsof i tot fa pensar que Batllori es referia a ell mateix. Hi vaig compartir taula

més d'un cop, amb l'inefable Albert Manent, al restaurant de la Casa Calvet, tot just davant de la residència dels jesuïtes del carrer Llúria. Era un home que desprenia saviesa, encara que parlés poc.

Un dels privilegis de la meua llarga estada a Anglaterra fou el d'haver disposat de moltíssimes hores per llegir, sense pressa, escoltant els butlletins informatius de la BBC i sintonitzant Radio 3, el canal de música clàssica per excel·lència. Va ser en aquella emissora on em vaig adonar del relleu internacional de Xavier Montsalvatge, compositor i crític català, que molt freqüentment era sintonitzat pel gran públic britànic. Quan uns anys més tard el trobava pel barri a Barcelona i li recordava com era de conegut i famós a Anglaterra, em somreia amb satisfacció dient-me, sense dir-m'ho, que «més que aquí».

La feina dels corresponents en els temps de la Guerra Freda era monòtona i un pèl avorrida. Els bons feien costat a les democràcies aliades i els règims protegits per Washington i els dolents eren els comunistes a les ordres de Moscou. Des de l'altra banda es pensava just el contrari. M'he trobat molts periodistes soviètics i de països de l'òrbita de Moscou. Ens miràvem amb una certa malfiança, però tots fèiem la feina en una convivència sense cap problema. Al cap i a la fi tots érem peons dels respectius sistemes polítics i empreses periodístiques. La vida social amb periodistes de

l'altre bàndol era inexistent, tot i que freqüentàvem les mateixes rodes de premsa i les conferències anuals dels partits que se celebraven a ciutats costeres amb balnearis envellits i atroïnats. Els pubs de Fleet Street eren els espais que acollien una mena de tribus formades per periodistes anglesos, europeus, del bloc de l'Est i dels països balcànics. Els soviètics, no se'ls veia mai en cap lloc d'esbarjo. Molts d'ells eren, més que periodistes, espies en el sentit més clàssic de la paraula. Igual que moltíssims intel·lectuals i escriptors anglesos espiaaven per compte del govern britànic durant la Segona Guerra Mundial i fins i tot uns anys després.

L'octubre de 1974 arribava a Londres enmig d'una inestabilitat política remarcable. Els laboristes havien guanyat les eleccions de febrer però no tenien majoria per governar còmodament. Harold Wilson havia derrotat l'enigmàtic Edward Heath, melòman i pianista, un conservador amb cabellera platejada que transitava per Westminster com si fos un dels clubs reservats només per a homes, en què una certa mandra impostada era indispensable. Wilson va obtenir una minsa majoria, tres escons més, però se'n va sortir i podia governar sense que el Parlament li barrés el pas cada dos per tres. Vaig aprendre d'aquell laborista que fumava en pipa a tot arreu, fins i tot a la Cambra dels Comuns, que «en política, una setmana és un temps molt llarg». Hi pot passar de tot. Tant és així que un bon dia, un

16 de març de 1976, convocà tota la premsa acreditada a Londres per anunciar que dimitia sense donar raons convincents. Encara no se'n saben ben bé les raons, tot i que ell ens digué que estava exhaust físicament i mentalment. Fins que va deixar el càrrec el 5 d'abril va rebre la visita de la reina Elisabet, que es quedà a sopar al número 10 de Downing Street, un fet que no havia ocorregut mai, llevat d'un gest semblant que va exhibir amb Winston Churchill. Molts anys més tard es va començar a difondre la idea que Harold Wilson havia dimitit perquè tenia un diagnòstic incipient de la malaltia d'Alzheimer. En la cèlebre sèrie *The Crown*, una història de la reina Elisabet però sobretot una esplèndida recreació de la vida política anglesa d'ençà de la guerra, es dona com a fet provat que Wilson es retirà per l'Alzheimer i es reproduïx la conversa íntima amb la reina en la qual el primer ministre li comunica que abandonarà Downing Street per la malaltia.

No vull idealitzar un poble i una ciutat que són difícils de descriure i d'entendre. Només em ve de gust evocar que aquells anys que vaig exercitar el periodisme a Anglaterra i des d'Anglaterra foren d'una gran plenitud humana i professional. Va ser un luxe que avui no està a l'abast de gairebé ningú perquè el corresponsal, entès com una extensió de la diplomàcia i la representativitat d'una gran empresa de comunicació, ha deixat d'existir, devorat per les presses i la

fragilitat del nou periodisme, que es nodreix de proletaris de l'era digital, sense seguretat econòmica i amb molt poca capacitat d'iniciativa literària i de viatjar sense estar pendents de parlar del que un cap, des de la redacció, suggereixi a primera hora del matí.